

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rott minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozfordásáért rendelést tehetnek.

a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
écsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTÜ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizetheti helyben a szer-
kesztőségénél, vagy a helybeli könyv-
kereskedésekben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven fölvetetnek. A
beigatásért minden három hasábos
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díjszámítatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca U h r m a n n M á r t o n
műkereskedésében.

Kedd, január 24. 1860.

4. szám.

Harmadik évi folyam.

Hitelintézeteink, s különösen a bécsi nemzeti bank földhitel-osztálya.

I.

E napokban azt említették a lapok, hogy a kor-
mány szándoka volna, minden egyes koronaország szá-
mára földhitel-intézet fölállítását engedélyezni.

Noha most távol sem tartjuk annyira kedvezőnek
az időt az ily intézetek életbeléptetésére, mint a 3—4
év előtti korszakot, mégis a hitel szükségét tagadni nem
lehetvén, célszerűnek véljük most is vizsgálni, hogy mily
hitelforrásokkal és intézetekkel bír ezen ország ama
szükség ellenében.

Első helyen érdemelné vizsgálatunkat kétségkívül
a nemzeti bank leszámítoló intézete (die Eskompte-An-
stalt) és a pesti kereskedelmi bank, a mennyiben főleg
nálunk csak az bir a hitelintézetek alakjával; a meny-
nyiben azonban mindezek csak helyi s illetőleg kizáró-
lag kereskedelmi érdekekre vonatkoznak, országos föld-
hitelünkre nézve tekintetbe nem jöhetnek. Így minden
közhasznosságuk mellett a takarékpénztárok sem; mert
ezen igen korszerű intézetek, melyeknek kerületi vagy
vidéki bankok helyét kellene pótolniok, üdvös hatásukat
csak úgy nyilváníthatják, ha a bennök meggyült s ideig-
lenesen pihenő összegek még nagyobb medencékbe
gyűjtetnek, hogy onnan ismét kifelé indíthatassanak.
Ezen sajátsággal pedig takarékpénztáraink éppen nem
bírnak, sőt már most egyik eredeti rendeltetésüktől,
hogy t. i. a földbirtok hitelszükségleteit is fődözzék,
teljesen eltérvén, csaknem pusztá váltóüzleti intéze-
tekké váltak. Keveselvén t. i. az ált. polgári törvény-
könyv által megállapított 4—5 százalói kamatot, üzle-
tök köréből a földbirtokot — melyre jelzálog mellett
sem kölcsönözhet 5 százaléknál magasabban — teljesen
kizárták s így a magasb kamatot biztosító váltóüzletet
tévén foglalkozásuk tárgyává, a földhitelre nézve mintha
nem is léteznének.

Ezeken kívül pedig csak az alapítványi s kápta-
lani pénztárakról lehetne még némi szó. Az alapítványi
pénztárak csak azelőtt tiz—husz év előtt is igen nagy
segítségére voltak a magyar földbirtokos osztálynak;
mivel nagyobb összegeket s huzamosabb időre csak
azokból lehetett kölcsönözni. Most azonban, mintha ezen
pénztárakat is elkulcsolták volna előttünk. A régi köl-
csönzések itt is megszűntek, s ama pénzforrásról alig

tudunk mást, mint hogy mindenfelé porlekedik s exequál.
Tehát a káptalanok volnának még hátra. Azonban nem
hallgathatom el kimondani azon tapasztalásomat, hogy
bizony a káptalanok sem azok már a mainap, mint volt-
tak régebben. A változott viszonyok természetesen itt
is befolytak a káptalanok maguktartására; de ha ezt
nem is emlegetnők, elég baj az, hogy csak bizonytalan
időre kölcsönöznek, és a forgalmi ember ennél fogva
alig meri valami vállalatba fektetni az ilyen pénzt.

Mindezekután, egyedül a nemzeti bank földhitel-
osztálya volna tehát az egyetlen támaszpont, melytől a
magyar földbirtokos-osztály enyhületet reménylhetne.
Ezen intézet azonban Magyarország roppant hitelszük-
ségletének távolról sem felel meg, s méltó okok van-
nak rá, hogy bizodalunk éppen nem lehet iránta. Sza-
badjon föllepleznünk azon okokat.

A nevezett földhitelbank eljárási rendszerében feks-
szik, hogy minden kölcsönző csak azon feltét alatt van
följogosítva ezen intézettől pénzt kölcsönözhetni, ha be-
igazolni képes, miszerint jelzálog gyanánt lekötendő jó-
szága telekkönyvbe van iktatva, s hogy a kérdéses fekvő-
ségnek korlátlan, s minden kétségeken kívüli tulajdo-
nosa. Ezen föltétel, bármily dicsérendő legyen is óva-
tossági szempontból, Magyarországra nézve annyira kor-
látozó, hogy itt amaz intézetnek jótékonyágát, ily föl-
tét mellett, csaknem lehetlen élvezni. Magyarorszá-
ban ugyanis, a telekkönyvezési munkálatok csak most
vannak még folyamatban, az az: az ország nagy része,
mint például F. Magyarország, — maig sincs helyszi-
nelve; más részről pedig az egész országra áll, hogy
zálogos viszonyaink még most sincsenek, sőt csak 40
—50 év multán lesznek tisztában; — tehát: hogy ná-
lunk korlátlan s minden kétségkívüli tulajdont a földhi-
tel-osztály pedáns kívánalmái szerint lehetlen kimutatni,
miből kitünik, hogy a nemzeti bank földhitel-osztályá-
nak terített asztalához meghittak ugyan, de meg nem ad-
ták a bemeneti jegyeket e célra. A mult 1857. május
2-káról kelt legfelsőbb határozmány által, melyben hir-
dettetett, hogy a magyar földbirtokosok, ha 32 évi há-
borítlan s békés birtoklatot fölmutatni képesek, folya-
modhatnak kölcsönért, közelebb nem érünk az ígéret
földéhez. Mert mi értelme van annak a 32 évi békés
és biztos birtoklatnak? Törvény szerinti, hogy a
jóság 32 év lefolyása alatt valaminél ismétlen pör
alatt ne lett legyen, — sőt most se lehet, ugy

belegyen bizonyítva, hogy attól az adót mindezen idő alatt egy azon tulajdonos fizette! Ily birtokok pedig Magyarországon alig találkoznak valahol, s így nem csuda, ha hogy kevés földbirtokos merészkedett folyamodni a bank földhitel-osztályához, — s ha hogy azok is, kik folyamodtak, — elutasítottak.

Megakarom jegyezni továbbá, hogy képzelhetetlen akadályul szolgál itt a nevezett földhitel-osztály becslési rendszere is. Bécsben t. i. úgy nézik a magyar földbirtokot mint valami porcellángyárt vagy csizmadia-műhelyt. Azt kívánják, hogy mutassuk föl a birtok forgalmi s eladási értékét, annak átlagos jövedelmezését, a beruházások szükségét sat. De ki tétethet ily becsüket Magyarországon a jelen fejletlen mezőgazdasági viszonyok között? S vajjon midőn a magyar földbirtokos a megyei törvényszék vagy szolgabírói hivatalok közbenjárásával nagy költséggel megtétette a becsüt, — tehetett-e többet? De Bécsben mindezt nem veszik tekintetbe, hanem miután a szegény pénzkölcsönző már minden költséget megtett, azt mondják: nem jó a jószág összeírása, s nem szabályszerű a becsü. S vajjon a magyar földbirtokos ily dolgokban használhat-e képeőbb egyéneket mint maguk a cs. kir. törvényszékek? Pedig mégis úgy van, hogy hiába készítik maguk a törvényszékek az ily becsléseket és összeírásokat, Bécsben mint hiányosokat elvetik s e miatt, midőn jól kifárasztották és kiköltették a kölcsönkérőt, egyenesen elutasítják. És ha mindazokhoz hozzávetjük, hogy mit költettek mindenfelé, különösen a becslésekért, utban, Pesten és Bécsben hivatott és nem hivatott ügynőknek, ezen kölcsönkérők, nem csuda aztán, ha az egész bankeljárást nem éppen nagy vívmánynak tekintik. Valóban nagyítás nélkül mondhatom, hogy ily hiedelemben él a magyar földbirtokos-osztály a bécsi földhitel-osztályról, jóllehet annak valódi okát, hogy t. i. ezen intézetnél száz magyar földbirtokos közül alig kap pénzt, én nem csupán ezen külsőségekben s a formalitásokban, hanem inkább abban keresem, mivel a nevezett bankosztály távolról sem képes megfelelni azon reményeknek, melyeket Magyarországon költött. Azt mondom ugyanis 1-ör, hogy ama hitel-osztálynak szervezete már lényegében tökéletlen; 2-ör, hogy 200 milliónyi összes tőkéje sokkal kevesebb, sem hogy csak Magyarország részére is elegendő lenne; 3-ör, mivel az ezen hitel-osztály által nyújtott kölcsön szerfelett drága; 4-er, végre, a kölcsön visszafizetésére kitűzött határidők, nem csak rövidek, hanem határozatlanok, sőt önkénytesek. Ám lássuk közelebből.

Mészáros Károly.

Levelezések.

Temesvár, január 16-án. Szinte látom, midőn e levelet olvassa t. szerkesztő ur, arca csudálkozó kifejezését, mert dacára annak; hogy nevem oly hangzása mintha e vidékből való volnék, mégis idegen ön előtt.

De nem szándékom tek. szerk. urat igénytelen életrajzommal untatni, csak annyit irok még e tárgyról „magyar vagyok, és az alföld nagy városából Debrecenből jövök.“ A sors, a midőn nem is gondolám, Temesvárra vetett. — Temesvár? hol vagy régi Temesvár, neved önkénytelen nagy Huuyadinkat juttatja eszembe, vajjon érdemled-e e nevet? Régi időben nagy emberek köszöntének be falaidba. Vajjon most elülett-e régi hiredtől? Én nem valék soha Temesvárott, és azért, midőn a sors úgy hozta magával, hogy ide kelle jönnöm, reméltem, hogy egy derék magyar városba megyek, mely bár miként legyen kedvezőtlen viszonyok által sanyargatva, de nyelve magyar, és tud buzdulni ha magasztosról van szó. Hisz a nyelv teszi a nemzetet, s a mely nép nyelvét elveti, az a veszendőség után mindinkább közelg megsemmisüléséhez. De csalatkozásom nem tartott soká, mert akár hová mentem nem találtam azt mit kerestem — magyart. Reményem tökéletesen elveszett. Mégis azzal biztatám magamat, hogy két hónap alatt mióta itt vagyok, talán nem eléggé közlekedtem az itteniekkel. De e kételkedésemet lerontá még egy más körülmény is. Belépek egy bizonyos kávéházba azon reményben, hogy majd találok talán magyar lapot; felzavarom az ujságok nagy halmazát, de csalódásom nagy vala, midőn holmi Fliegende Blätter, Illustrirte és Presse-féléken kívül, melyeket a legigénytelenebb falusi casinók is száműztek, kikűszöböltek, egyebet nem találtam.

De hogy vizatérjek a dologra, midőn ezeket láttam, már nem is maradt keblemben a reménynek legkisebb szikrája sem, higgye el tek. szerkesztő ur, szinte fennszóval nyilatkoztam: szégyen, gyalázat, hogy magyar lapot az első kávéházakban sem találni. Úgy hiszem nyilatkozatom használt, képzelje meglepetésemet és örömet, midőn meglátom A Pesti Naplót, Jókai Űstökösét. De az ember mindig többet kíván, és hogy ne kívánná; most már azt forгатám eszembe, Temesvárnak magyar lapja is lehetne; mert később mégis meggyőződtem, hogy itt is vannak magyarok. Le nem irhatom örömet, midőn utolsó vágyam is teljesült. A minap tek. szerkesztő ur becses lapját pillantom meg az asztalon. Lelkesedéssel kaptam fel, midőn láttam, hogy temesvári lap, és a homlokán levő jelige lelkesedésemet még magasbra fokozá. Dacára, hogy körülöttem sokan valának felkiálték: „Tehát Temesvárnak is van magyar lapja!“ Jeligéje után itélve előre sejtém, mi további fürkészés után be is bizonyult, hogy valódi nemzeti érzelem sugárzik ki lapjából. Örömöm azonban kettőztette magát, midőn férfiak neveit olvastam benne, kik a magyar akademia gyarapításán törekszenek. Köszönet nekik a haza nevében, ezt mondam magamban, köszönet önnek, hogy becses lapjában közli azon férfiak neveit, kik hön, buzgósággal dolgoznak e szent ügyért; *) hogymajd egykor büszkén mutathassák a

*) Azon viszonynál fogva, melylyel az ügyhöz állunk, a ránk vonatkozó sorokat kihagytuk.

külföldieknek, hogy a magyar nem utolsó a népek sorában. Adja isten, igaz magyar szívből kívánom, hogy a temesvári közönség még jobban buzduljon, és méltányolja tek. szerkesztő urnak körébeni fáradságát.*)

Pozsony, január 13-án. Pozsony városa a Kazinczy-ünnep óta elannyira magyarosodott újra, hogy a tavali „Krönungsstadt“-ot bizton magyar városnak nevezhetni megint. A férfi-divat általános magyar, úgy hogy több férfiruha-szabó több német divatlap helyett, egy magyar, egy német, vagy csupán csak magyar lapot járát. Annyi buda látható, hogy csak csudálja az ember, honnan jöttek azok egyszeriben. A táncteremben a frakk helyett az attila uralkodik, és az eddig fényesen uralkodó „cilinder“-nek is véget vetettek, helyét a buda-kalap kócsagtollal foglalván el. De nem csak divatra nézve magyarosodott meg városunk, hanem szellemileg is; úgy p. o. a kaszinó-egyleti tagok egy része új évtől kezdve a magyar lapok nagy részét járátja. Egy szóval Pozsonyban magyar divat, magyar szellem uralkodik, és akár mit is irjanak a német „gründlich“-tudósok, hogy e város német vagy szláv: Pozsony magyar város, miről lesz még alkalmunk bizonyosságot adnunk. Mint halljuk Kazinczy-bál van tervezve. Schreiber Alajos nyomdájában gróf Berényi Jánostól ilyen című irodalmi mű van sajtó alatt: „Geschichte des urältesten und auserwähl'ten Volkes Israel sat. Ugy mint az előszóból láttuk, több részre oszlik; az elsőben az israeliták története német kutfők után tárgyalatik, az utolsóban pedig a gróf az israeliták emancipációját hatalmasan és „részrehajlatlanul“ ajánlja a „kormányoknak.“

Brassó, január 12-én. E napokban t. i. 9-én megint tűzilárma riasztá fel a lakosságot; az ugynevezett „postaréten“ égett pár gazdasági épület, de erélyes oltó-intézkedéseknek sikerült nagyobb vesz elhárítása.

Reményljük, hogy nem a múlt ősz bajai fognak ismétlődni, a midőn egymást érték a sok égések.

Örvendetes eseményül közölhetjük, miszerint városunk lelkes magyar fiatalsága azzal foglalatoskodik, hogy magyar kaszinó-egyletet alapítson, irodalom s szellemi élvezetek meghonosítása érdekében. Silány földre találunk ugyan e tekintetben itt, de reményljük a kor szellemével haladván, csekély számunkat kettőzött buzgalom fogja pótolhatni.

Az új ipartörvény kedvező hatást látszik gyakorolni nálunk, annyiból: hogy a felette üdvös versenyzés, melynek eddigelé tökéletes hiányában voltunk, csakis úgy állhat be.

Érdekes leendő ténylemlíteni, miszerint a régóta tervezett iparegyleti nagyszabású épület, fogantatavétele iránt az előleges intézkedések megtörténtek: és hogy az építkezési árverés megtartása folytán, alkalmassint még e tél folyama alatt fog az építés munkába vétetni.

Halljuk azt is, hogy bérkocsikat akar egy vállalkozó felállítani főpiacunkon, s pedig hat két-két, s ugyanannyi egy-egy lovas hintóval.

Az eddigelé Szebenben s Kolosvárott ért eredmények lehangolhatták volna ugyan a jó embert; de ha mindezek dacára is életbe lépteti e mindenesetre korszerű vállalatot, óhajtjuk, hogy minél több közlekedést idézzon elő.

Losonc földirati tekintetben.

Losonc — Lutetia Hungarorum — fekszik Nógrád megyében, egy körülbelül két négyszög mföldet tevő rónaság közepén; környezve nagyszerűleg emelkedő hegyek erdős bérceitől. Nyugotról egy órányi távolban áll egy gyönyörű hegytetőn Gács vára; melyről pompás kilátás nyílik a szétterülő rónásra, s az azt övedző hegyek erdős bérceire; éjszakra vannak Tamási- Vide- és Apátfalva helységek $\frac{3}{4}$ óra távolban; Keletre Kisfalu és Fábjanca; délre Jugár m. város, melytől elválasztja a Jugár vize. Területe teszen 4500 holdat, ennek csaknem fele erdőből áll; másik fele még 1844-ben tagosított és szabályoztatott. Földje — hegyoldal levén, vad vizes; de azért jól megművelve, trágyázva, még sem háládatlan; sőt termékeny.

A kertek jól műveltetnek, izletes gyümölcsöt teremnek a jó karban levő gyümölcsöseik; a szőlő is megterem de már az gyéren találatik, s csak lugosokban növelt borágakon.

Két kisebb folyó szeldeli virányait a kies Losoncnak; az egyik a Jugár a másik Losonc, mely esőzés alkalmával medrét elhagyván, roppant rombolásokat tesz: arra intvén a lakosokat: hogy itt volna az idő az ő szabályozására is! Igen valószínű: hogy maga a város e folyótól nyerte nevét; noha némelyek állítják: hogy a régi csehek mint őslakói a városnak, a várost mély sáncokkal körül árkolták, s ezen árkoktól aztán neveztetett el Ló-sánc-nak; vagy jó magyar kiéjtéssel Losonc.

Losonc népességét illetőleg: a középszerű városok közé tartozik. Lakosai száma öszvesen a nagy forradalomban szenvedett tűzvész előtt tehetett 4034 lelket; jelenleg valamivel többb 1707 lélekkel; ide nem számítván az idegeneket; s a tanuló ifjúságot!

Nyelvökre a losonciak magyarok és tótok; de ezek is mind tudnak magyarul; mivel az óvodában s elemi iskolákban a gyermekek megtanulják a magyar nyelvet.

A lakosok közül 1494 született magyar; tót 71, német 13, cigány 82, zsidó 47. Vallásukra nézve: r. k. 524, ágost. hitv. 789, helv. hitv. 337, g. n. e. 1.

A hely. hitv. egyház egy idős a magyarhoni reformációval. Azonban a 17-ik század örökös beháborúi megfoszták minden oklevelektől a későbbi ivadékokat, melyek nélkül a tájékozás ez ügyben teljes lehetlenné válván; csak annyi bizonyos, hogy a refor-

*) Ha sejtelmünk nem csal, már is jobbra fordul a dolog. Szerk.

mátusok 1590-ben foglalták el mostani egyházukat, mely legrégebbi vala a tűzvész előtt — az egész városban; melyet Losonci Lambert nevű nagy honi nádor építtetett 1128-ban; 1590 óta háborítatlan birtokában van a nevezett egyház a templomnak.

A bécsi békekötés után 1609-ben épült föl újra romjaiból, mint az, az 1616-ben öntött nagy harang felírásából kitűnik — kitűnt: — mivel ezen harang is a tűzvész alkalmával elolvadt.

Nógrád megyében a h. hitvallásuaknak a legrégebbi idők óta, virágzó iskolájuk volt; a 16-ik században már gymnasium név alatt említetik; de a templommal együtt elégvén, csak a 17-ik században tűnik föl régi fényében, mint gymnasium, s Menyői Ferenc igazgatósága alatt a többi testvér helv. hit. iskolákkal egy rangban állott. A 18. 19. századokban fokozatosan emelkedett, míg 1804-ben jogtanári szék alapított; s akkor lett a gymnásium név alatt ismeretes iskola, virágzó lyceummá. Az anyaegyház és lyceum pénztárából tartatik fel egy tápintézet, melyhez járul még az ugynevezett supplicatio útján bejövendő összeg. Ez intézetben mérsékelt évi-fizetés mellett 15–20 növendék egész éven át ellátatik ebéd- s vacsorával. Van ezenkívül iskolai ösztön-díj-pénz alapítvány is!

Igen csinos s jól rendezett könyvtára, mely a romboló tűzvész előtt 5000 kötetet meghaladt; de jelenleg az nagyon lepadt; s csak ezután leend az is felszerelendő; valamint a természettani szertárak is.

Van a városnak kised-óvó intézete, mely áll a város pártfogása alatt. Ezen intézet is felülvélvén, szép virágzásnak kezd indulni.

Van jeles takarékpénztára, mely részvények útján áll fenn, s virulásnak indult.

Van börgyára is, épülőben gőzmalom is; s asztalosok számára dolgozó lemezeket (furnirt) hasgató-malma.

A szellemi életét nyilvánító intézet az olvasóegylet (Casinó) szintén részvény útján áll fenn; ahhol majd minden magyarhoni lapok — kivéven az erdélyieket — találtnak; néhány német lapok is, ezenkül bir még könyvtárral is.

A sok tekintetben figyelmet érdemlő közkönyvtárról is kell itt említést tennem. Ennek alapítója ns. Kubinyi Ágoston ur, a pesti nemzeti muzeum igazgatója. Ezen lelkes honfi kezdé meg az áldozatot könyv-adásban; példáját számosan követék; s csakhamar a könyvtár 5–6000 kötetel gazdagult, s gazdagul a tudomány

baráti s pártjogói által. Szép s nemes példa; sok helyütt honunkban utánzásra méltó volna. Szabadjon nekem is hálám nyilvánítani érette a nemeskeblű alapítónak; hisz a tanárkarnak is roppant segélyforrásul szolgál az; Igaz: mivel a könyvek szépirodalmat, és szigoruan tudományos szakot képviselnek: s ki né vehetné ezeknek hasznát? Főleg tanár!

Megemlitem még itt, mit még előbb kelle vala: hogy van a városnak leány-növeldéje, mely életrevalóságát azzal bizonyítja be: hogy a legjobb család-anyák is nyugodtan küldik kedves magzataikat az intézetbe. Dicséretére válik, a növelde-tulajdonosnőnek az: hogy az irány növeldejében magyaros; a gymnasium egyik érdemes tanárja nagy sikerrel működik, magyar nyelven adván elő föld-rajzot, magyar történelmet, s számtant. Vajha még a természettan is honi nyelvünkön adatnék elő, mely most igen száraz vázban adatik elő — s német nyelven.

Női munkákat is tanulnak a növendékek; német, francia nyelvet, zenét és táncot is. Tehát e tekintetben kevés a hiány, melyet kipótolni kell is, és lehet is!

De fájdalom! az elemi s vasárnapiiskolára nézve — mely utolsó nem is létezik — így nem nyilatkozhatok; pedig a gymnasiumra e volna a veteményes kert! Elemi iskolánk rendezetlenségben sanylik! Vajjon nem lehetne-e itt is megkísérteni az egyesülést? hisz ha a gymnasiumok egyesültek, miért ne az elemiiskolák? Gyakran az ellenvetés az: nincs elegendő tanító! Való: hogy csak két elemi tanító van; de az is való, hogy mind kettő kiképezett, buzgó s lelkes férfiú; ezek együttesen egy épületben — a tantárgyakat beosztva — hozzá még az, hogy néhány gymnasiumi tanár is felajánlotta segélyét — annyira lehetne rendezni az ügyet; hogy az a kellő kívánalmaknak megfelelőleg lenne elrendezve! Fölösnek tartom megemliteni: hogy itt a két n. tisztelő, buzgalmas, lelkes lelkész urak legtöbbet tehetnének, s van okom hinni, hogy teendének is?

Városunk külsejét illetőleg: meglepetve érzi magát az idegen benne. A nagy szenvedés, csapás után itélve; csak romokkal találkozni vélné az ember! Azonban szép rendezett utcák nyílnak meg előtte; csinos házak mosolyganak felé; s egy két utcát még járda is diszit. Ez valóban örömmel tölti el az ember keblét; s följosgit azon hitre: hogy a magyar szívós faj, hogy kiheverni képes a legnagyobb bajözönt is; és hogy előretörni akarata, s hivatása is van!

Nagy Soma.

T A R C A.

Tassó Torquát.

(Élet- és jellemrajz.)

Ránosztai Rezsőtől.

(Folytatás.)

Később iparkodék őt megnősíteni, és — udvarhölgyeinek legszebbikét, a bájos Sanvatici Lénort jelelvén ki számára; ki az „önfeledésig“ hő ragaszkodást tanusita az

ifjú szép költő iránt... De Torquatot csak sérté ez ajánlat, s hallani sem akart Lénor grófhölgyről. *) — Lelkét már ekkor a szerény ábrándos gyermek, a gyönyörű Leonora képe foglalta el. A kedves szőkefürtű hercegleányka képezé államnak tündérvilágát, s mig egyrésztől kivüle mással — ki

*) Némelyek szerint nem grófleány, csak grófhöz nőül ment nemes hölgy.

véve Lucretiát — társalogni is csak kikerülhetlen alkalomkor, udvariasságból szokott, és nagyon ritkán veve szabadságot magának; addig másrésről elragadtatással zengé lantjának hurjain Leonora által viszonzott szerelmének tiszta boldogító kéjében varázsdalait . . . . Oh mily tiszta! mily bájos hangot adának a húrok.

Oh mily szépek, oh mily magasztosak valának a dalok! . . .

Valóban szerelmi dalokra nézve Tassónál nemzete igen sokat köszönhet a szellemdús leánya szerelmének. Mert a sejtett — és később saját maga a bájos hölgy által bevallott viszonszerelmének kéjes boldogsága adá ifju költőnk tollába azon szívérzelmeket, melyek dalaiban megörökölve a késő világ kincsei levének, hogy a századok múltán születendő utónemzedék is gyönyörködjék azokon s bámolni tanulja a halhatlanított költői szellem magasztos lángolását.

Szerelmi költeményei naponkint szaporodának Tassónak, s mielőtt önmaga is hitte, a honnak első s legünnepelebb lantos költője lön. Azonban naponkint megjelenő apróbb költeményei írása közepette sem téveszté el működésének főfeladatát, elkezdett nagyszerű művét szemé elől — és folytonosan dolgozott rajta. . . .

VIII.

Tassó 1572-ben Lajos hercegbibornokkal Franciaországba ment tapasztalás végett, hol Károly francia császártól kitűnő figyelemmel fogadtatván, az átadott „Rinárdó“ című költeménye diszpeldányaért 3000 frankkal jutalmaztaték meg.

A francia császárné felszólítására ott mulatása alatt többször felolvasási estélyeket rendezett az udvari személyzet előtt saját költeményeiből francia és olasz nyelven; mi által nem csekély dicsőséget arata az idegenek előtt honának és saját egyéniségének.

Franciaországból visszajöven Ferrarába, a kedves Leonorát névnapjára egy több kötetre terjedő remek pásztorjátékkal lepé meg.

E pásztorjátékot, idő szűke miatt, három hét alatt írta össze a lángelkű költő. . . . Már régóta gondolkodék ő azon, hogy milyen ajándékkal lepje meg a bájos hölgyet, hogy azon ajándék nemes és szép lelkületéhez méltó legyen s egyzersmint irántai forró szerelmét általa kifejezhesse? — Aranya ezüstje nem volt a költőnek, hogy egészen beboríthatta volna vele leánykája nyomdokit.

De ha volt volna is, mit érne az, nem volna nagyon értékes. . . .

Keble gyöngyeit hozzá fel, azokat adá át e költeményében, mely „Aminta“ cím alatt jelent meg a világ előtt, és elragadtatással fogadtaték. *)

„Aminta“ minden tekintetben egyike az olasz költők legszebb műveinek.

Tudósok ítélete szerint az ókor remekeit — melyek e nemben addig megjelentek — magasztosság s gyöngédségben messze tulszárnyalva elhomályosítá, megsemmisíté.

A nők — kiknek e darabban Tasso tömjénez kiemelve a női fenség és szellemgazdagság szépségeit — bálványként tisztelék a kedves költőt; különösen a bájos Leonora a költemény megjelenésétől fogva mindig nagyobb odaadással önfeledő, lángoló szerelemmel viselteté irányába, s a boldog ifju, ha Leonora viszonszerelméről eddig annak viseletéből meggyőződni — és ön sejtelseinek hitelt adni — nem mere, most a művelt lelkű szerető leány saját vallomásaiból lehet bizonyos. . . .

Tasso szeretett, s viszonszeretteték. Szeretett forrón, lángolón, egy földobogó férfi szív egész tantalusi szomjával — de reménytelen.

Ohajainak vágyát — valaha a világ előtt is birhatni megtiltá végzete, s ő arról, hogy Leonora kezével boldogítsa, habár szívét rég rég egészen bírta is, — legcsapongóbb képzetében sem álmodék, jóllehet a leány odaadó hő szerelme tiszta tüzeben képes leendett szívével együtt kezét is a legohajtottabb vágygyal neki adni.

Oh csakhogy örökös gátként áll a közöttük a születés, a rang, mely még a jövő világot is elvevé. Nincs veszélyesebb férfira nézve, mint olyan nővel ismerkedni meg, kit egykor magának mondani vagy nem akar, vagy a körülményektől gátolva van. Ekkor kettőt tesz boldogtalanná, ha szeret. . . Szeretni ugyan reménytelen is nem vétek, de a reménytelen szerelemmel, a nő boldogságának álljuk utját. Hanem ki törné le önboldogságai virágait, melyek élte utjain teremnek másokért, ha tudja is előre, miként e virágok számára soha gyümölcsöt nem teremnek. Ki tépné szét a rózsát, mely pályáján nyílt csak az okból, hogy más töviseiben megne sérthesse ujjait. Ki vetné meg az esti ragyogó napsugárt, mely fényével elárasztja a tájat? csak azért, mert nem sokára éjhomályba vész. . . .!

Az ifju költő szívével nőtt össze a szerelem; és a leánya csak boldogsága romjain tudott volna lemondani arról.

Tasso minden reménytelensége mellett is boldog, végtelen boldog vala.

Ő nem ámitá magát csaló reményekkel, ismeré, jól is meré helyzetét. . . .

De ha tudjuk miként a nap, mely létünket áldással tetézi, ugys rövid időn éj sirjába nyugodni szállhat, — miért ne édesítenők meg az alkony szomoruan bájos perceit, melyek hosszú éjünket megelőzik; . . . Miért ne gyönyörködött volna a feléje mosolygó napsugárban.

Boldogsága melyet a bájos lelkű leány viszonszerelmében érzett, hatalmas ösztön vala a munkára.

E szerelmet megérdemelni volt egyik legfőbb feladata törekvéseinek.

Eddig a szerény ifjut azért éré dicsőség mert dolgozott most azért dolgozék, hogy dicsőséget nyerjen, dicsőség lön a főindok működéseinél. Kevés volt neki a mit eddig kapott, a nemzetétől birt koszoruk virágai elveszték színüket előtte; ujak, üdék, nagyobbak kellének neki, melyek félvilág embermilliótól származva a mások dicsőségét elhomályosítsák.

Már midőn említettük nagyszerű művét tervezé is fordult meg némi kis dicsvágy fejében, de az akkor költői álmkép vala, de most, most emberi gyarlósággá nőtte ki magát.

A dicsőséget dicsőséggel megkoszoruzva kíváná nem büszkeségből, de a hölgy szerelmeért — ki előtt feltűnni, ragyogni létének beteges célja volt.

Ily körülmények közt készült el végre 1575 év tavaszán — egy hosszas betegségből felgyógyulása után — dicsőségének fénylő koronája „La Jerusalem liberata — A megszabadított Jeruzsalem“ című költői remeke.

Ki nem hallott a megszabadított Jeruzsalemről — mely szerzőjét a csillagokig emelve halhatatlanná, örök életűvé tette.

Tizenegy évig dolgozott a költő e magasztos művön több költeményei és remekművei által megszakítva működésében — s midőn elvégre kész vala, mig egyrésről a dicsőség és örökzöld babérait tűzé a harmincegyéves Tasso homlokára, másrésről fájdalmainak forrása lön.

A megszabadított Jeruzsalem tíz énekben van megírva.

Először a költő csak hat énekben akará befejezni azt; de már elkészült hat énekét — franciaországi utjában — újra átdolgozván, még négygyel megszaportította.

Előtte még nem volt mű, mely nemzeténél ily nagy mérvben kitüntetett figyelem — és örömyilatkozattal fogadtatott volna mint ez.

Gátot tört folyam volt a nép lelkesedése, melynek zajló hullámos kitérését semmi sem tarthatá fön.

Olaszország mintegy villanygéptől érintve — mondja

*) Lásd Plutarch és Memorial.

Tasso egy ujabbkori életbírója *) — szünni nem akaró diadal-
tapsokban tört ki, isteni ajándékkép, az ég összes adományai
leggyönyörűbbikeként fogadván e művet . . . .

„Rögtön napfényt látott új meg új kiadásokban: latin,
francia, spanyol, arab sőt még török fordításban
is . . . Tasso magasztalására járult a köztisztelet ötven ré-
szint folyó- részint kötöttbeszédű hodolatiratban . . . A tu-
dósok fejtegették, a nők és gyermekek tanulgatták és csalo-
gány torkokkal dalolták kedves énekeit, s a ki hallgatta ez
általános dalöszletet, el lön bájolva . . .

Torquát látván, hogy a mit teremtett mind igen igen jó
lenne, szinte elkábul a dicsőség nimbuszától . . . De ez volt
szerencséje s boldogsága csillagának delelő pontja.

Elérte a mire vágyakodék, oly nagy volt, minőnél na-
gyobbá költő műveiben alig alig lehet. „De a legmaga-
sabb pontokat leghamarább találja a villámok
sújtó eleme.“

IX.

Nincs semmi minek oly sok irigylői volnának mint —
a dicsőségnek, kivált ha boldogsággal, jóléttel karöltve jele-
nik meg.

Rendesen a legderékabb emberek legtöbb ellenségeket
számlálnak, mert érdemeikkel növekszik ellenségeik száma is.

Torquát műve megjelenése után új és új megtisztelte-
tésekkel halmoztaték naponkint . . . .

A pápa Romába hívta meg . . . .

Medicis Ferdinánd bibornok tanácsnoki állást s
gazdag hallatlan nagyságu évdíjt ajánlott neki bátyjánál a —
t scanai nagyhercegnél . . . . Az urbinói herceg magához
édesgetve udvarába kéré.

De Tasso elnem fogadá a diszes ajánlatokat s Ferrá-
rában maradt, hová őt mig egyrésről jóltevői iránti hálája;
másrésről forró, lángoló szerelmének varázslánca csatolá.

Hisz különben minek is ment volna el, oly jó dolga
soha sem volt neki, mint ép mikor hívogatók. . . . A férjé-
től elvált és Ferrarába visszatért Estei Lucretia —
Leonora testvére mindig maga mellett tartá kedvenc költőjét,
hol Torquatnak alkalma lett több hercegi család hölgyeivel
megismerkedni; és a nap minden óráit csaknem kizárólag
ábrándosan szeretett hölgye Leonorája körében töltheté, mi
boldogsága üdve menyországát nyitá meg . . . .

Azonban szerencséje, boldogsága sokak, nagyon sokak
által irigylve volt . . . kik megbuktatásán dolgoztak . . . .

A hölgyekeli legártatlanabb ismeretség, melybe mint-
egy önkénytelenül sodortaték Lucretia termeiben, átka lön.

Álnok udvaroncok, kislelkű verselők fájlalák dicsőségét,
magasságát, szerelmét s aljas lelkülettel kajándokának már
régől körülé.

Az irántai irigység s gyűlöletet még inkább növelé Leo-
norávali nyilvános megjelenése a sétahelyeken, s az aljas vá-
daknak nem kis előnyt szolgáltatata azon körülmény, mely
szerint a művelt és szép — de kissé kacér San v a tili hölgy,
most már Scandia no gróf neje, ki az ifju költő iránt le-
ánykora óta mindig szerelemmel viselteték, bizonyos alkalom-
mal Tassot fontos ürügy alatt szobáiba hívá meg s ott a gya-
nutlan költőnek zárt ajtókat megett, szerelmét s szívét ajánlvá,
őt levelezésre és többszöri megjelenésre kéré fel.

A meglepett férfi mint József Putifar udvarából akként
szaladt el az önmagáról elfelejtkezett nő termeiből; de hiá-
ban, ártatlanságát ezáltal ádáz agyarkodói előtt nem igazolható.
Ő volt a bűnös ?!

Midőn pedig 1576-ban Alfons hercegtől az „Estei ház
történetirójává“ neveztetnék ki, ez új méltósággal meg-
szakadt ellenségeinek türelem fonala, betelt szinig, betelt

reájuk nézve a keserűség és irigy fájdalom szennyes kelyhe;
azért boszúhoz folyamodtak.

Halál, reá gondolák, vagy más valami a halálnál is ki-
nosb szenvedés.

(Folytatjuk.)

Heti szemle.

— Egressy Gábor vendégszereplése a nem-
zeti színpadon. A magyar tragoedia e fölcent hőse már
kétszer lépett fel a nemzeti színpadon — természetesen min-
dig nagy közönség jelenlétében. Egressy Gábor művészi
egyéniségét eléggé ismeri a közönség, nincs szükség tehát
egyebet mondanunk, mint, hogy Egressy, ki művészi pályá-
jának éppen délpontján áll, régi képességeinek még mindig
teljes birtokában van, s így a hatás is, mit játéka előidézt,
nagy és megrendítő. Tegnap előadásakor (Brankovics György-
ben) saját szerű és becses megtiszteltetésben részesült. A Pes-
ten levő nagyszámu szerb ifjúság ugyanis, fölhasználva ez
alkalmat, midőn a jeles színész éppen egy nagy történeti név-
vel bíró szerb hőst ábrázolt, ki Magyarország történetében is
oly fontos szerepet játszott, tömegesen megjelent a színház-
ban s az ünneplott művészt szerb és magyar szalagu ko-
szorukkal és virág bokretákkal halmozta el. A művészt meg-
jelenésekor hosszas és viharos üdvözlés fogadta. A „zsivio!“
és „éljen“ a legtestvériesebb egyesülésben majdnem öt per-
cig tartott. Hallani lehetett „zsivio magyar!“ és „éljen a
szerb!“féle kiáltásokat is, miket még viharosabb tetszésnyil-
vánítások követtek a közönség minden osztálya részéről. E
tetszésnyilatkozatok mindannyiszor ismétlődtek, valahányszor
a darab folyamán a szerb és magyar nép testvéries egyesü-
lésére történt célzás. Egressy ez estén több mint huszszor
előtapsoltatott.

(M. Sajtó.)

— Magyar akademia. Az akadémiai tárgyalások
szaporodtával az ezeket közlő Értesítőjének a folyó év kez-
detétől fogva három szakban külön kiadatását rendelte el;
egyszersmind külön hirdetvén előfizetést mindenikre. Az em-
litett szakok a következők:

I. Magyar Akadémiai Értesítő. A nyelv- és széptudo-
mányi osztály Közlönye.

II. Magyar Akadémiai Értesítő. A philosophiai törvény-
és történettudományi osztályok Közlönye.

III. Magyar Akadémiai Értesítő. A matematikai és ter-
mészetudományi osztályok Közlönye.

E három közlöny mindenike időhöz nem kötött számok-
ban fog megjelenni, de kéthavonként még is legalább egy
szám, melyek kiterjedését a tárgyak mivolta határozza. Az
első kettőből, 30 nagy nyolcadrétű iv alkot egy kötetet, a
harmadikból 25 iv, melyekhez több-kevesebb rajztáblák já-
rulnak.

Az előfizetés kötetek szerint történik, s minden ily kö-
tet előfizetési ára könyvárusi uton 3 új ft. postán keresztkötés
alatt 3 ft. 80 kr. ujj.

— A „Vasárnapi Ujság“ következő sorokkal köszöntött
be új évre: Mindenek előtt törekedjünk szellemi erőnk ki-
fejtésére, e végből pártoljuk különösen az irodalmat, mert a
történelem és tapasztalás bizonyítja, hogy virágzó irodalom nélkül
soha nemzet nagygyá nem lehetett. Századunk jelszava a fel-
világosodás. Ki ne akarna a korszelemmel haladni? ki ne
akarna miveltségre, fölvilágosodásra szert tenni? S ha felvilá-
gosodottak akarunk lenni, nem kell-e olvasnunk, nem kell-e
ápolnunk az irodalmat, mely annak leghatalmasabb közege?
Ki a célt akarja, az eszközöket is akarnia kell, mert eszkö-
zök nélkül célhoz jutni lehetetlen. Irodalmunk, igaz, az
ujabb időkben szép lendületet nyert, könyveink és folyóira

*) Alkalmi visszaemlékezésekben szórul szóra.

taink, köztük komoly tartalmuak is, meglehetősen számmal vannak, s többé, kevesebbé mindegyik csak fenntarthatja magát, ha életrevaló, de ha más mivel nemzettek irodalmához mérjük a magunkét, úgy találjuk, hogy még e tekintetben igen sok teendőnk van. Sokan azt hozzák fel, hogy azért nem pártolhatják az irodalmat, mert nincs arra elég anyagi tehetségök. Ez kopasz mentség, mert az a nehány forint senkit sem tesz szegényebbé s célszerű felosztás mellett csak elő lehetne valahogy teremteni; hozzájárul még az is, hogy e mentséggel többnyire éppen azok élnek, kiket a sors nagyobb vagyonnal áldott meg. Csak egy kis jóakarát, egy kis ügyszeretet kell, egyéb semmi, és a dolog sokkal könnyebben megy, mint gondolnók.

— Egy egyházi hivatalos parancsa. Pomeraniának egy kis városában, éppen midőn a templomban istenitiszteletet tartottak, a szomszédház udvarán egy kakas azon illetlenséget követte el, hogy torkaszakadtából elkezdett kukorikolni, s mivel az a templomba nagyon áthallatszott, az egyházi rögtön átment az illető tulajdonoshoz s „hivatalból“ ráparancsolt, hogy kakasának nyomban tiltsa meg a kukorikolást, mert melodiátlan éneke nagyon zavarja az ájtatoskodókat.

— Örvedetesebb hírrel aligha lephetjük meg olvasóinkat, mint azzal, hogy Szegednek szép állandó lánchidja lesz a Tiszán. A mostani hajóhid a folytonos nyitogatás által sokszor akadályozza a közlekedést s télen a jég, azonkívül hogy kárt tesz benne, szintén napokra megszakasztja az átkelők útját. Városunk derék községtanácsa ez okokból indítva, elhatározta, hogy állandó hid fölállítására által a közlekedést is biztosítja, városunkat is újabb diszes építménnyel gazdagítja. Elején állandó fahid építése volt tervezve; de ennek minden 20 évben tökéletes elromlása, azonfölül a gerendázatnak minden nyolc évben szükséges ujtása folytán kiderült, hogy a szilárd vashid aránylag kevesebbe kerül az idő viszontagságának nagyon is alávetett fahidnál. A lánchid körülbelül 250,000 ftba kerül s mint halljuk vállalkozás útján fog fölállítani. (Sz. H.)

— Mint jó forrásból halljuk, a szegedi vár megvétele, illetőleg a helyette állítandó laktanya tárgyában szép sikerrel folynak az alkudozások a kormány és Szeged városa között. A vár anyaga és a tetemes nagyságu téren nyerendő házhelyek teljesen kárpótlandják a várost a laktanyára fordítandó költséget. A város vízmentességére is nem csekély befolyással leend a Tisza medrébe szögellő várrész lerombolása. Tervben van, hogy a városházától egyenes utca vezessen a mostani vár helyén keresztül a Tisza azon pontjára, hol az új lánchid lesz fölállítva. (Sz. H.)

— Atalános méltánylásra talált gróf Károlyi Edének a „Pesti Napló“ban közlött azon javaslata, hogy a magyar divat annyira örvendőt terjedése mellett arra törekedjünk, miszerint a fényüztést kerüljük, melyre a magyar ruha csábít, de mely fényüzzel nem csak anyagilag rontjuk meg magunkat, de magunk és más honfitársaink közt, kik e pompában részt veni nem képesek, válaszfalat emelünk. A tisztelt gróf szellemében már is eljárt a gyöngyösi kaszinó-egylet, mely a jelen farsang alatt több bált rendezvén, a város hölgyeinek oly értelmű kérelmet intézett; hogy valamennyi bálra, csak azon egy öltönyben jelenjenek meg. Szintén ily határozatot hoztak volna a Lloyd szerint az „egri nők“ is. Már az ily határozat sokkal inkább válik dicséretükre az illetőknek, mint az öngyilkossággal határos versenygés, hogy egymást pazarlásban felyül mulják.

Temesvári ujdonságok.

* Vasárnap január 20-án tartományunk kormányzója Sokcsevics József altábornagy ő excellenciája a hatóságok tisztelgéseit és szerencse kívánatait fogadta bárói rangra történt emeltetéséért. Ez alkalommal emlegetvén a zavargós

időket, felszólítja a tisztelgőket, hogy a trón és császári dynastia hivei maradjanak, és a mennyiben a néppel érintkezésbe jönnek, elterjedt balvélemények igazítására hassanak. Kiemelék ő excellenciája nevezetesen, miszerint egy általánosan elterjedt hír ellenében, melynél fogva március elsejével az álladalmi tisztviselők nagy része el fogna bocsátatni, megnyugtatóra szolgáljon az illetőknek, hogy e hír tökéletesen alaptalan. Munkában van ugyan legfelsőbb helyen egy szervezés, de abból semmikép nem lehet következtetni, hogy ő felségének hű és alkalmas szolgálai elbocsátatni fognának. — Kormányzó ur ő excellenciájának eme nyilatkozata szemlátomást jó hatást idézett elő a jelenvoltakra.

* Városi községünk a magyar akademia palotájára 1000 forintot, a kereskedelmi kamara 500 forintot határozott ajánlani. Az első testület a helytartóság, a második a pénzügyi ministerium engedélyt kénytelen még kikérni ezen ajánlék megtételére, de semmi ok nem képzeltető, hogy ezen engedély mielőbb meg ne adassék.

* A magyar akademia elnöke gróf Dessewffy Emil ur e lapok szerkesztőjét is megtisztelte egy aláírási ívvel, melylyel a hazafiak részvéte igénybe veendő a magyar akademia érdekében. Azon választmány, melyet indítványozni és szervezni szerencsések valánk, és mely működését lapunk 2. és 3. számában már be is kezdé mutatni, tulajdonkép csak az akademia palotájára kíván gyűjteni. Az akademia elnöke által közrebocsátott aláírási ívek két rovattal, t. i. a palotára, és az akademiai alaptőke öregbítésére ellátva levén, erről oly hozzátevéssel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy ezen adakozásokat az akademiai alaptőkére is fogadunk el, és azokat csak úgy fogjuk rendeltetése helyére juttatni, mint a melyek lapunk 2-ik és 3-ik számú felhívása következtében befolynak. Tökéletesen megvagyunk győződve, hogy ezen utóbbi ívet sem fogjuk üresen visszaküldeni a magyar akademiahoz.

* Mult szombaton a Józsefkülvárosban jótékonycélu, kedélyes dalidó tartatott, mely magyar szelleme által tüntette ki magát. Nem csak a magyar-, hanem a német-születésű fiak és leányok közül is többen magyar öltönyben jelentek meg, mi városunk hazánk többi városaitól nemzeti divatbani el nem maradását kezdetül elég szépen tanusítja. Kár hogy a rendezőség csak reggeli 4 óráig eszközölheté ki az engedélyt, miután a magyar fiataliságnak csak akkor lett volna kedve búzásban eljárni a régi magyar eredeti lassu csárdásokat. Különben a közönség nagy meglelégedéssel oszlott szét.

* Hauser Miska hegedümvész f. hó 19-én mutatta be magát közönségünknek, mely az nap a színházat igen szép számmal megtölté. Hauser ur nagy tökélyre vitte tehetségét, és habár játékában néha több a mesterkedés mint tiszta művészetű kenet, gyönyörrel mindig lehet őt hallgatni. Vasárnapon második hangversenyét adta.

* Józsefkülvárosunkban a vagyombiztosság nagyon kezd veszélyeztetve lenni. Eleinte ugyan csak a csirkék és apró marha tüntek el egészen némely utcában. Ez a félnék orzás stadiuma volt. Erre hét rabló vasvillával és más eszközökkel kísértett betörést az országuton levő valamelyik korcsmába. Ez már haladás a merész rablásra. Most már azt halljuk, hogy ezen nem engedélyezett bandák, mielőtt működésükhöz fognának, csövek segítségével a gázvilágítást kifujják az egész környéken; a mi valóban a gonosz ipar igen nagy kifejlődésére mutat. Csudáljuk, hogy a mostani intézkedé ek mellett, kivált nálunk, ilyesmi történhetik. Tán még egyéb próbáival is vállalkozó képességüknek megfognak lépni az illetők, ha még soká vitatkozunk a „competenciáról“.

* Hetivásárunkon január 20-án a termények következő árakon keltek: Buz a legjobb 4 ft. 50 kr., középserű 4 ft. 35 kr., csekély 4 ft. 25 kr. Kétszeres 3 ft. 60 kr. Rozs 3 ft. 20 kr. Árpa 2 ft. 10 kr. Zab 1 ft. 68 kr. Tengeri 2 ft. 78 kr. mérőnkint. A széna mázsája 2 ft. 50 kr. Szalma 1 ft. 20 kr.

A „Delejtű“ szerkesztőségénél következő adakozások történtek a magyar akademia palotájára

fl. kr.		fl. kr.		fl. kr.		fl. kr.	
		Áttétel			Áttétel		
Tury Samu, ügyvéd	100 —	Áttétel	454 —	Zernek Lajos	2 50	Ernyősy László, tanár	2 —
Paulovits Szil., ügyvéd	80 —	Dholuczky Antonia	5 —	Zárics István	2 50	Krommer Béla, tanár	2 —
Durman M., Remetéről	1 —	Gruber Károly, ács	5 —	Ruzsinsky Kornél Ré-		Polányi Ferenc tanár	2 —
Danzkay Ant., ügyvéd	3 —	Meskó Kálmán	6 —	kásról	10 —	Kalaba József, kegyes-	
Jankó István, jegyző		Meskó Béla	2 —	Jambrich Ján., Kiszető	2 —	rendi tag	2 —
Orcyfalván	2 —	Baics Pantaleimon	2 —	Andreanszky Zsigm.	1 —	Adamovits Miklós, ma-	
Janicsáry Ignác, nagy-		Kunz József	10 —	Spitzár Frigyes	5 —	jorok plébánusa	1 —
kereskedő, (földteher-		Schlichting János	5 —	Fésüs Mihály	2 —	Korbonits Béla, tanár	2 —
mentesítési kötelez-		Szalay Gábor	1 —	Hrdliczka József	2 —	Wengritzky J., k.-rendi	
vényben)	100 —	Szalay Lajos	1 —	Smetacek Eduard	1 —	házigazgató	2 —
Simon Imre, gyógyszer.	25 —	Demetrovics János	1 —	Bartsch Robert	1 —	Liedemann Bettina	5 —
Bandl testvérek	10 —	Gokits György	1 —	Baumgartner Margit	20 —	Izsák Sándor	5 —
Annau József	5 —	Pavlovits Sándor	3 —	Báró Hiller-Gyika Julia	10 —	Gyika György	5 —
Mayer & Cichini	8 —	Roch György	10 —	Báró Hiller Etelka	1 —	Gyika Luiza	3 —
Marosfy János, ügyvéd	20 —	Englman H.	1 —	Báró Hiller Iphigenia	1 —	Gyika Hermina	1 —
Marosfy Franciska	5 —	Desensy Móric	2 —	Báró Hiller Aranka	1 —	Gyika Imre	1 —
Marosfy Ilona	2 —	Goldstein Ignác	— 50	Báró Hiller Ervin	1 —	Keresztes Antal	1 —
Marosfy Irma	2 —	Hausmann Béla	1 —	Hartl Ferenc, felgymn.		Lechner Bence	5 —
Marosfy Giza	2 —	Singer Ferenc	1 —	igazgató	5 —	Rochlitz Gyula	10 —
Galgon E., keresk. seg.	2 —	Mayer Antal	1 —	Hanzély Mihály, tanár	1 —	Spitzer Berthold	1 —
Rieger Nándor, ügyvéd	5 —	Pap György	2 —	Riedl György, tanár	1 —	Gruber Nándor	2 —
Karvalyi J., telekkönyv-		Krizanits András	1 —	König Mór, tanár	5 —	Osváth Pál	1 —
vivő.	10 —	Derero Izsák	1 —	Összesen	619 50	Összesen	672 50
Meskó Gyula, ügyvéd	5 —	Peklár János	1 —	Keresztes György adott egy aranyat.			
Vargics Gábor, orvos	20 —	Haszler Péter	1 —	Ide számítva a Delejtű 3-ik számában kimutatott			661 70
Jeszenszky Fer., ügyv.	20 —	Grobetti Károly	2 —	Begyűlt eddig szerkesztőségünkhez			1334 20
Mátyus And., kereskedő	10 —	Elter János	5 —	kr. és egy arany, a mely összeget már be is küldtük a magyar			
Mátyus Gyula, tanuló	4 —	Elter Sebestyén	5 —	akademia pénztárnokának. A további adakozásokat még foly-			
Mátyus Béla, tanuló	4 —	Zimmer István	2 —	tatjuk.			
Mátyus Etelka	4 —	Láng Dávid	10 —				
Várkonyi József	5 —	Ehrenguber Imre	2 —				
Összesen	454 —	Összesen	544 50				

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

H I R D E T E S E K .

2. sz.

Két fiatal egyén

1-3

ki a magyar és német írásban jártas

Bandl testvérek

magyar biztosítási főügynöksége irodájában mint gya-
kornok találhat alkalmazást.

Iroda: Temesvárott, Józsefkülváros.

3. sz.

Dr. Bécsi Gedeon,

(1-3)

gyógy- és sebésztudor, a szülészet és
szemgyógyászat mestere, műorvos,

volt cs. kir. főorvos, jelenleg a cs. k. állami vasutár-
saság orvosa, lakik helyben Józsefkülvárosban, vadem-
ber-utca 64. számú házban. Rendel naponként délutáni
2-4 órakor, szegényeknek ingyen.

Haszonbéri hirdetés.

Borosjenő Atzél Péternek sikulai és borosjenői uradalmaiban mintegy 6000 (1100 öles) hold haszonbérbe
adatik

1860. April 24-től kezdve

több évekre és pedig vagy egészben, vagy 500, 1000, 2000 stb. holdas részletekben, minden részlethez elegendő gaz-
dasági épület adatván.

Az atzélházi gőzmalom és szeszgyár külön is, vagy egy jószágrészszel együtt adatik bérbe.

Több száz holdra menő őszi vetések mérsékelt áron átadatnak, a tavaszi vetések pedig 1860-ki April 2ek-4
előtt is, és így annak idejében megtétethetnek.

Bővebb értesítést ad a tulajdonos Sikulán B. Jenő mellett.

Nyomatott Hazay M. és fia Vilmos betűivel Temesvárott.

Lapunk teljes számú példányaival még szolgálhatunk egy ideig.